

D o E P A K

Du PAK DoE PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIJELKRANT NUMMER 35 DoE PAK DuPAK

Een *dupák* (spreek uit: *doepak*) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupák wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspopentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uittrekken en weer inkrimpen van de hals van de *Dood van Pierlala* in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupák wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doodse stilte geschiedt, gaat het strekken en inkrimpen van de dupák razendsnel en met veel rumoer. Dupák betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupák hangt, gaat door de kop en het lijf heen en zit vast aan de houten heup. Het gat in de kop is iets wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupák is een touw vastgemaakt. De touwtjes gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhoutje. Door dit houtje op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lappen lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupák ook om zijn as draaien; daarbij zwieren zijn armen wijd uit.

Educatie

De poppenspeler

Beeldend kunstenaar Helena Hoogenraad maakte een *kunstenarsportret* van poppenspeler en museumdirecteur Otto van der Mieden met een op hem lijkende pop en op zijn linkerhand de Franse Guignol uit Lyon.

Voor blinden, slechtzienden en zienden bieden wij teksten aan in braille en zwart(groot)letter. Diverse *tactiele afbeeldingen* – in reliëfprint en op zwelppapier – tonen traditionele poppentheaterfiguren, zoals de Italiaanse clown Pulcinella.

Konijntje

Maria Stijger maakte *The Glove Theatre*: zeven foto's van dieren gevormd door de projectie van een handschaduw door middel van gehandschoende handen.

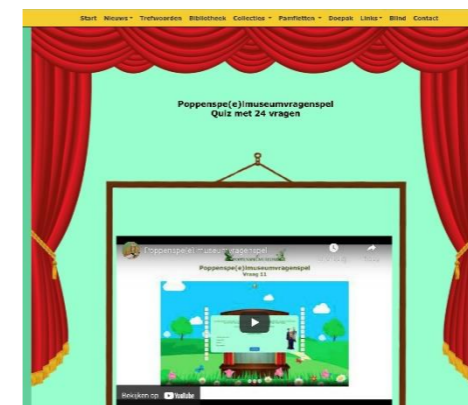
Poppenspe(e)leskist

Ten behoeve van het onderwijs stelt het museum een instructieve en verrijdbare *Poppenspe(e)l-doe-leskist* beschikbaar. Deze bevat een losbladig prentenboek en representanten van de diverse poppenspeltechnieken. De kist is om te toveren tot verschillende theatertjes. Er kan een schimmenspel worden opgevoerd, maar ook is het mogelijk met marionetten en hand- en stangpoppen een voorstelling te geven. Twee puzzels onthullen het karakteristieke uiterlijk van de oud-Hollandse Jan Klaassen en zijn vrouw Katrijn.

Acteur zonder gezicht

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. Knip het figuurtje uit. Plak de *acteur* op een stukje karton. Knip het hoofdje open en plak achter de opening een foto van jezelf. Amuseer het publiek met je kunsten en maak een foto van jezelf. Plaats deze op Facebook of Instagram en ontvang van ons een aardigheidje bij jouw museumbezoek.

Off- en online quiz

Het *Poppenspe(e)lspelspel* is een leerzaam en (k)luchtig spel over het internationale (volks)poppentheater, de diverse poppenspeltechnieken en aanverwante kunsten. Door middel van (gesproken) tekst, beeld en geluidsfragmenten kun je een avontuurlijke reis maken door de wonderwereld van het poppentheater.

Poppenspe(e)lmuseum ©
Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL T.: +31(0)578 - 63 13 29 I.: +31(0)578 - 56 02 39
<https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/> info@poppenspelmuseum.nl

DoE PAK

Afbeelding: *Dupák* – stang- en trucpop – in de gedaante van de oud-Hollandse Jan Klaassen. Illustratie: Hetty Paërl (1931-2020), naar een ontwerp van de Slowaakse poppenspeler Anton Anderle (1944-2008). Collectie: *Poppenspe(e)lmuseum*. Concept en teksten: Otto van der Mieden (2022). Logo museum: Jan Klaassen en Katrijn. Illustratie: Ad Swier. Hyperlinks: klik op de afbeeldingen en de *cursief* en *groen* gemarkeerde woorden. Kruijmelkrant nr. 35 op internet, zie: <https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/pdf/DoepakXXXV.pdf>.